

บทที่ 1

ความเป็นมา และความสำคัญของปัญหาวิจัย

โลกมีการเปลี่ยนแปลงเคลื่อนไหวตลอดเวลา ความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยี การรับ - ส่งข่าวสารข้ามซีกโลก ได้ภายในเวลาไม่กี่นาทีทำให้มนุษย์ไม่ว่าอยู่ไกลแค่ไหน สามารถติดต่อกับข่าวสารกันได้โดยไม่ยากเย็น ดังนั้น จึงต้องมีการปรับตัวให้ทันสมัยเพื่อรับรู้ความเปลี่ยนแปลงใหม่ๆ เพื่อก้าวทันโลก อริสโตเติล ได้เคยกล่าวไว้ว่า มนุษย์คือ สัตว์สังคม (Social Animal) ต้องอยู่รวมกันเป็นกลุ่ม การที่จะเข้ากลุ่มได้จำเป็นต้องมีการปรับปรุงตัว ทำตัวให้กลุ่มยอมรับ

ครอบครัวเป็นสถาบันทางสังคมที่มีความสำคัญที่สุดในสังคม ทุกอย่างเริ่มจากครอบครัวทุกสังคมมนุษย์จะต้องมีครอบครัว จุดเริ่มต้นของครอบครัว คือ การที่ชายและหญิง ที่มาจากคนละครอบครัวมาใช้ชีวิตอยู่ร่วมกัน และให้กำเนิดสมาชิกใหม่ ครอบครัวมนุษย์ยังเป็นสถาบันแห่งแรกของสังคม (สุพัตรา สุภาพ 2534 : 65)

การเลือกคู่จึงถือว่าเป็นจุดเริ่มที่สำคัญของสถาบันครอบครัว เพราะการพิจารณาคุณสมบัติของคนที่จะมาเป็นคู่ชีวิต เป็นพ่อหรือแม่ให้แก่ลูก ย่อมต้องศึกษานิสัยใจคอให้ดีพอสมควร เพราะทุกคนย่อมมีทั้งข้อดีและข้อเสีย บางครั้งเวลาคบกันก่อนแต่งงานอาจพบข้อเสียน้อยหรือแทบไม่มีเลย แต่เมื่อมาใช้ชีวิตอยู่ร่วมกัน ข้อเสียจะค่อย ๆ ปรากฏขึ้นจนถึงขั้นอาจทำให้เกิดการหย่าร้าง ซึ่งถ้ามีลูกด้วยกัน ก็ก่อปัญหาให้แก่ลูก มีผลทำให้เด็กมีปัญหา และอาจก่อให้เกิดปัญหาสังคมได้

การเลือกคู่ครองเป็นกระบวนการสำคัญขั้นหนึ่งในวงจรชีวิตของปัจเจกบุคคลและมีผลกระทบไปถึงระบบสังคมเป็นส่วนรวม เพราะในฐานะที่ปัจเจกบุคคลเป็นสมาชิกของสังคม เมื่อตัดสินใจเลือกใครเป็นคู่ครองจะครอบคลุมไปถึงการเลือกบุคคลเข้าร่วมเครือญาติ ร่วมเป็นสมาชิกในกลุ่มสังคมที่ตนสังกัด ตลอดจนมีผลต่อการรับหรือถ่ายทอดวัฒนธรรมของฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง หรือนบูรณาการรวมหน่วยวัฒนธรรมของทั้งสองฝ่ายเข้าด้วย

กัน แล้วถ่ายทอดไปยังรุ่นลูกหลาน ในบางสังคมจึงให้ความสำคัญแก่การเลือกคู่ครองไว้มากจนถึงกับจัดตั้งหน่วยงานขึ้นทำหน้าที่ให้คำปรึกษาแนะนำแก่ผู้ที่กำลังจะแต่งงาน เพื่อให้สามารถเลือกคู่ครองได้เหมาะสมกับตนและอยู่ร่วมกันได้อย่างราบรื่นสงบสุข ซึ่งนอกจากจะเป็นการป้องกันหรือช่วยลดปัญหาสังคมที่มีสาเหตุมาจากความไม่สงบสุขในครอบครัวแล้ว ยังเท่ากับเป็นการวางรากฐานที่เป็นปึกแผ่นมั่นคงให้แก่สังคมนั้น ๆ อีกทางหนึ่งด้วย ทั้งนี้ เพราะหากปัจเจกบุคคลสามารถเลือกแต่งงานกับบุคคลที่เหมาะสมกับตนในทุก ๆ ด้านแล้ว โอกาสที่จะประสบความสุขสำเร็จในชีวิตสมรสย่อมมีมากและเมื่อมีบุตรทำให้การอยู่ร่วมกันเปลี่ยนสภาพเป็นครอบครัว เด็กที่เจริญเติบโตในครอบครัวแบบนี้จะมีโอกาสพัฒนาบุคลิกภาพ และปรับตัวเข้ากับสังคมได้ดีกว่าเด็กที่มาจากครอบครัวแตกแยก หรือพ่อแม่ไม่ลงรอยกัน เด็กจะมีความรู้สึกเชื่อมั่นในตัวเอง พร้อมทั้งจะดำเนินชีวิตอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างราบรื่น ไม่กลายเป็นเด็กมีปัญหาหรือสร้างปัญหาให้สังคม เมื่อเติบโตเป็นผู้ใหญ่ ก็จะเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพ เป็นกำลังในการพัฒนาสังคมให้เจริญก้าวหน้ามั่นคงสืบต่อไป

เมื่อการเลือกคู่ครอง มิใช่เป็นเพียงเรื่องส่วนตัวเฉพาะบุคคลสองคนที่เลือกซึ่งกันและกันเป็นคู่ครอง แต่ยังมีผลกระทบไปถึงสังคมในระดับต่าง ๆ นับตั้งแต่ครอบครัวที่บุคคลนั้นถือกำเนิดรวมถึงเครือญาติ, กลุ่มเพื่อน ตลอดจนกลุ่มสังคมอื่น ๆ ที่บุคคลเข้าไปเกี่ยวข้องกับสัมพันธ์ด้วย จึงทำให้การตัดสินใจเลือกใครเป็นคู่ครอง มิอาจกระทำได้ตามอำเภอใจเพียงลำพังตนเองได้ มักต้องมีอิทธิพลของกลุ่มสังคมต่าง ๆ เข้าแทรกแซงไม่ทางใดก็ทางหนึ่งอยู่เสมอ การแทรกแซงดังกล่าวอาจออกมาในรูปของการกำหนดตัวบุคคลที่จะเป็นผู้มีอำนาจในการเลือกคู่ครองให้ปัจเจกบุคคล เช่น กำหนดให้ พ่อ, แม่, ญาติฝ่ายพ่อหรือแม่, พี่ชายคนโต หรือ หัวหน้าปกครอง เป็นต้น เป็นผู้ที่มีอำนาจจัดหาคู่ครองให้ หรืออาจมีการกำหนดตัวผู้ที่จะมาเป็นคู่ครองไว้ล่วงหน้าว่า จะต้องแต่งงานกับบุคคล ดังต่อไปนี้เท่านั้น เช่น ลูกของพี่ชายหรือน้องชายของแม่, พี่หรือน้องของตนเอง, ภรรยาของพี่ชายหรือน้องชายเมื่อพี่ชายหรือน้องชายเสียชีวิตลง เป็นต้น

การสมรสในปัจจุบัน หญิงและชายมีอิสระในการเลือกคู่ครองมากขึ้น จึงเกิดความรักแบบสมัครงามมากกว่าในอดีต ค่านิยมที่ยึดถือ ในเรื่องของฐานะจึงเปลี่ยนไป โดยใช้ความรักเป็นตัวนำทาง (Borgatta : 1211 - 1212)

ในสังคมสมัยใหม่ แม้จะให้สิทธิในการเลือกคู่ครองแก่ปัจเจกบุคคล แต่ก็มีกระบวนการควบคุมอยู่หลาย ๆ โดยใช้วัฒนธรรม ซึ่งอาจออกมาในรูปค่านิยม กฎหมาย ธรรมเนียม ประเพณี และอื่น ๆ เป็นกรอบข่ายสำหรับให้ปัจเจกบุคคลเลือกใครเป็นคู่ครอง เช่น สังคมทั่วไปมักนิยมให้เลือกแต่งงานภายในชั้นสังคมเดียวกัน หากใครฝ่าฝืน แม้ไม่ถูกลงโทษรุนแรงทางกาย แต่ก็มักมีการลงโทษกันทางจิตใจ เช่น อาจถูกสมาชิกอื่นซุบซิบ นินทา คำว่าบาตรไม่ยอมคบค้าสมาคมด้วย หรือปฏิบัติต่อบุคคลนั้นคล้ายกับมิใช่เป็นสมาชิกสังคมเดียวกัน เป็นต้น นอกจากนั้นในด้านของปัจเจกบุคคลเองก็อาจเกิดความรู้สึกมีปมด้อย อาย ขาดความเชื่อมั่นในตนเอง กลายเป็นคนเก็บตัว หลีกเลี้ยงการ ติดต่อกับปะกับบุคคลอื่นในกลุ่มสังคมของตน และในที่สุดอาจทำให้ชีวิตแต่งงานประสบปัญหายุ่งยาก หรือไม่สงบสุขขึ้นได้

นอกจากสังคมจะมีอิทธิพลต่อการกำหนดขอบเขตของผู้ที่อาจได้รับเลือกเป็นคู่ครองแล้ว ยังได้วางกฎเกณฑ์ข้อห้ามการแต่งงานกับบุคคลบางประเภทอีกด้วย โดยเฉพาะการห้ามมีเพศสัมพันธ์ หรือแต่งงานกับผู้ที่เกี่ยวข้องโดยสายโลหิตเดียวกันโดยตรงขึ้นไป หรือลงมา (Incest taboo) เช่น ห้ามพ่อแม่สมรสกับลูก พี่สมรสกับน้องร่วมบิดามารดา บางสังคมห้ามไปถึงการสมรสระหว่างลุง ป้า น้า อา ปู่ ย่า ตา ยาย กับหลาน, ลูกพี่ลูกน้องในสายขนาน (Parallel cousin) เช่น ลูกพี่ชายสมรสกับลูกน้องชายหรือลูกพี่สาวกับลูกน้องสาวและมีบางสังคม เช่น จีน ห้ามการแต่งงานระหว่างบุคคลที่มีแม่เดียวกัน แม้จะสืบสาวไม่ได้ว่า เป็นญาติหรือไม่ก็ตาม

อย่างไรก็ตาม ข้อห้ามการแต่งงานระหว่างผู้ที่เกี่ยวข้องโดยสายโลหิตเดียวกัน หาได้ใช้บังคับกับบุคคลทุกคนในสังคมโดยไม่มีข้อยกเว้นไม่ ในสังคมผู้ดีชั้นสูงหรือในราชวงศ์สมัย

โบราณบางสังคม เช่น อะเซนเด (Asande), คาจูซา (Calusa), ฮาวาย, อินคา, และ อียิปต์ นิยมให้พ่อลูก หรือ พี่น้องแต่งงานกัน นอกจากนี้ยังมีหลักฐานยืนยันว่า ครั้งหนึ่งในประวัติศาสตร์อียิปต์ คนธรรมดาก็นิยมแต่งงานกันในระหว่างพี่น้อง ส่วนอะเซนเด นิยมแต่งงานกันระหว่างพ่อลูก จุดมุ่งหมายก็เพื่อเป็นการรักษาความมั่นคงและทรัพย์สินภายในกลุ่มครอบครัวของตนเองไว้ (Hyman Rodman 1965 : 49)

ในทางกฎหมายสังคมไทย ได้จำกัดขอบเขตการเลือกคู่ครองของบุคคลไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 5 ว่าด้วยครอบครัว โดยกำหนดเงื่อนไขไว้หลายมาตรา เช่น ชายหญิงจะสมรสกันได้ต้องมีอายุ 17 ปีบริบูรณ์แล้ว เว้นแต่ศาลจะอนุญาตให้สมรสก่อนนั้นได้ (มาตรา 1448) กำหนดห้ามการสมรสระหว่างชายหรือหญิงที่เป็นบุคคลวิกลจริตหรือศาลสั่งให้เป็นคนไร้ความสามารถ (มาตรา 1449) ญาติสืบสายโลหิตโดยตรงขึ้นไปหรือลงมา หรือเป็นพี่น้องร่วมบิดามารดา หรือร่วมแต่บิดาหรือมารดา (มาตรา 1450) ผู้รับบุตรบุญธรรมกับบุตรบุญธรรม (มาตรา 1451) และยังห้ามบุคคลที่มีคู่สมรสอยู่แล้วไปสมรสกับบุคคลอื่น (มาตรา 1452) อีกด้วย

แม้ปัจจุบัน การสมรสระหว่างญาติสืบสายโลหิตโดยตรงหรือพี่น้องร่วมบิดามารดา จะไม่มีบทลงโทษทางอาญา แต่ในสังคมไทยก็ยังถือว่าการกระทำเช่นนี้เป็นเรื่องบัดสี น่ารังเกียจ หากใครละเมิด ก็มักถูกติฉินนินทา ดูถูกดูแคลน อย่างไรก็ตามการละเมิดข้อห้ามนี้ยังคงเกิดขึ้นให้เห็นอยู่บ้างประปราย เพราะเรื่องเช่นนี้เป็นการกำหนดโดยวัฒนธรรม หรือค่านิยมของแต่ละสังคมมากกว่าจะเป็นเรื่องที่รับรู้กันโดยสัญชาติญาณ หรือธรรมชาติ ในทางสังคมวิทยาได้ลงความเห็นว่า ข้อห้ามมีเพศสัมพันธ์ระหว่างญาติสืบสายโลหิตโดยตรงนี้ มีประโยชน์สำคัญในทางกำจัดความอิจฉาริษยาซึ่งดิ้นรนทางเพศภายในครอบครัวเดี่ยว

นอกจากนั้นยังทำให้ขยายกลุ่มเครือญาติออกไปได้กว้างขวางขึ้น และยังเป็นการลดความรู้สึกเกี่ยวกับชาติพันธุ์กันระหว่างครอบครัวต่าง ๆ ด้วยการแต่งงานทำให้เกิด

ความเป็นปึกแผ่นมั่นคงภายในชุมชนขนาดใหญ่ และช่วยให้มีการแลกเปลี่ยนความคิด เทคนิคใหม่ๆ ที่เป็นประโยชน์ซึ่งกันและกัน (Hyman Rodman 1965 : 50) ฉะนั้น ข้อห้ามในเรื่องนี้จึงมีส่วนให้ประโยชน์ทั้งแก่ครอบครัวและชุมชน

จะเห็นได้ว่า ปัญหาการเลือกใครเป็นคู่ครองนี้ มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อวิถีชีวิต ของปัจเจกบุคคลและต่อความสงบเรียบร้อยมั่นคงของสังคม ดังนั้น ปัญหาการวิจัย คือ การศึกษาปัจจัยที่มีผลกระทบต่อ การเลือกคู่ครองของนายทหาร สังกัด บก.ทหารสูงสุด เพื่อศึกษาว่า มีปัจจัยสำคัญอะไรบ้างที่เป็นตัวกำหนด ในการเลือกคู่ครองของนายทหาร

วัตถุประสงค์ในการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยการเลือกคู่ของ ข้าราชการทหาร ชั้นสัญญาบัตร
สังกัด บก.ทหารสูงสุด
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของกระบวนการเลือกคู่ครองของ ข้าราชการทหาร
ชั้นสัญญาบัตร สังกัด บก.ทหารสูงสุด
3. เพื่อศึกษาวิธีการเลือกคู่ครองของข้าราชการทหาร ชั้นสัญญาบัตร
สังกัด บก.ทหารสูงสุด
4. เพื่อศึกษาอิทธิพลของครอบครัว กลุ่มเครือญาติ และสังคมว่า เข้ามามีบทบาท
ในกระบวนการตัดสินใจต่อการเลือกคู่ของข้าราชการทหาร ชั้นสัญญาบัตร
สังกัด บก.ทหารสูงสุด อย่างไร

ขอบเขตของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการวิจัย ดังนี้คือ ศึกษาข้าราชการทหาร
ที่สังกัด บก.ทหารสูงสุด ที่เป็นนายทหารชั้นสัญญาบัตร มีชั้นยศตั้งแต่ ร้อยตรี เรือตรี
และ เรืออากาศตรี ขึ้นไป จนถึง พันเอก นาวาเอก และ นาวาอากาศเอก ซึ่งมีระดับการ
ศึกษาดั้งแต่ปริญญาตรีขึ้นไป เป็นบุคคลที่สมรสแล้วถูกต้องตามกฎหมาย ผู้ที่หย่าร้างหรือ
แยกกันอยู่

ประโยชน์ที่จะได้รับจากการศึกษา

1. เพื่อเข้าใจปัจจัยการเลือกคู่ของข้าราชการทหาร ชั้นสัญญาบัตร สังกัด
บก.ทหารสูงสุด
2. เพื่อเข้าใจความสัมพันธ์ของกระบวนการเลือกคู่ครองของข้าราชการทหาร
ชั้นสัญญาบัตร สังกัด บก.ทหารสูงสุด
3. เพื่อเข้าใจวิธีการเลือกคู่ครองของข้าราชการทหาร ชั้นสัญญาบัตร สังกัด
บก.ทหารสูงสุด
4. เพื่อเข้าใจอิทธิพลของครอบครัว กลุ่มเครือญาติ และสังคม ว่าเข้ามามี
บทบาทในกระบวนการตัดสินใจต่อการเลือกคู่ของข้าราชการทหาร
ชั้นสัญญาบัตร สังกัด บก.ทหารสูงสุด อย่างไร